

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης: 80/2023

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Β΄

Συνεδρίαση της 13^{ης} Ιουνίου 2023

Σύνθεση :

Πρόεδρος: Δήμητρα Κεφάλαια, Αντιπρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Αλέξανδρος Ροϊλός, Αγγελική Καστανά, Ιουλία Σφυρή, Αθανάσιος Θεοχάρης, Ιωάννης Αλεξανδράκης, Νικόλαος Πατηνιώτης, Χρυσούλα Τσιαβού, Παναγιώτης Πανάγος, Κωνσταντίνα Νασοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ευτυχία Τσουντου, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Το με αριθμό πρωτ. 119642/09.12.2022 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Ιδιωτικών Επενδύσεων & Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακών Νόμων και Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, Δ/σης Αναπτυξιακών Νόμων, Γραφείου Νομικής Υποστήριξης Αναπτυξιακών Νόμων και ΑΞΕ, το οποίο υπογράφεται από τον Αναπληρωτή Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Περίληψη Ερωτήματος: Αναφορικά με δύο επενδυτικά σχέδια της εταιρείας «Τ.Λ. ΑΕ» (πρώην Β. ΑΕ), τα οποία έχουν υπαχθεί στον αναπτυξιακό νόμο 3908/2011 και το ποσοστό ενίσχυσης έχει καθοριστεί σύμφωνα με την παράγραφο 12 του άρθρου 5 του νόμου αυτού, όπως αντικαταστάθηκε με την

παράγραφο 6 του άρθρου 20 του ν. 4146/2013, με την οποία παρέχεται η δυνατότητα στα επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται σε Βιομηχανική Επιχειρηματική Περιοχή (Β.Ε.Π.Ε) να επιχορηγούνται, κατ' εξαίρεση του ανώτατου ποσοστού της παραγράφου 2 του άρθρου 5 του ίδιου νόμου, μέχρι το ανώτατο όριο του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (ΧΠΕ), ερωτάται:

1. Εάν, η εισαγόμενη με την παράγραφο 12 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, όπως ισχύει, εξαίρεση: **α)** αφορά σε επιχείρηση ανεξαρτήτως μεγέθους, όποτε λαμβάνεται υπόψη το ανώτατο όριο ενίσχυσης του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων που αφορά σε Μικρή επιχείρηση (35%) ή **β)** η συγκεκριμένη εξαίρεση περιορίζεται με την εφαρμογή του κριτηρίου του μεγέθους που προβλέπει ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, και λαμβάνεται υπόψη το ανώτατο όριο που αφορά στο μέγεθος του φορέα της επένδυσης (Μεγάλη Επιχείρηση), που εν προκειμένω είναι 15%.
2. Σε κάθε περίπτωση εάν η συγκεκριμένη ρύθμιση εναρμονίζεται με το ενωσιακό δίκαιο και ειδικότερα με το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, και
3. Εάν η περιοριστική διάταξη της παραγράφου 9 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011 εφαρμόζεται και στα επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται εντός Β.Ε.Π.Ε., για τα οποία έχει εφαρμογή η διάταξη της παραγράφου 12 του άρθρου 5 του ως άνω νόμου.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος, όπως αυτό συμπληρώθηκε με το έγγραφο με αριθμό πρωτ. 29110/30.03.2023 και από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

A. Επενδυτικό Σχέδιο με κωδικό φακέλου ΥΠΕ/6/00070/Γ

1. Η εταιρεία με την επωνυμία «Β. Ανώνυμος Μεταλλευτική, Εμπορική, Τεχνική, Βιομηχανική Εταιρεία Α.Μ.Ε.Τ.Β.Ε.» και το διακριτικό τίτλο «Β. Α.Ε.» υπέβαλε στο Τμήμα Αξιολόγησης και Έγκρισης Επενδυτικών Σχεδίων του Υπουργείου Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας τη με αρ. πρωτ. 28463-28/6/2013 αίτηση, με

την οποία ζήτησε την υπαγωγή στις διατάξεις του ν. 3908/2011 στην κατηγορία της Γενικής Επιχειρηματικότητας των Γενικών Επενδυτικών Σχεδίων του άρθρου 6 του νόμου, επενδυτικού της σχεδίου που αναφέρεται στον εκσυγχρονισμό για την επαναλειτουργία των εγκαταστάσεων εξόρυξης και επεξεργασίας λευκόλιθου (μαγνησίτη), στους τόπους εγκατάστασης «ΦΟΥΡΝΟΙ», «ΚΑΚΑΒΟΣ», «ΓΕΡΟΡΑΜΑ» και «ΞΩΜΑΝΔΡΙ» του Δήμου Μαντουδίου – Λίμνης Αγ. Άννας του Ν. Ευβοίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος. Το τμήμα της επένδυσης στη θέση «ΦΟΥΡΝΟΙ» αντιπροσωπεύει την 1^η Ενότητα του επενδυτικού σχεδίου και βρίσκεται εντός Βιομηχανικής Επιχειρηματικής Περιοχής (Β.Ε.Π.Ε.) του Δήμου Μαντουδίου. Με την αίτηση υπαγωγής, η εταιρεία δήλωσε Μικρή επιχείρηση και ζήτησε να επιχορηγηθεί με το αυξημένο ποσοστό ενίσχυσης 35% του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων της περιόδου 1.1.2011 έως 31.12.2013 που προβλέπεται για τις Μικρές επιχειρήσεις στην Περιφερειακή Ενότητα Ευβοίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

2. Η αίτηση υπαγωγής, κατόπιν ελέγχου νομιμότητας, απορρίφθηκε με την απόφαση του Προϊσταμένου της Δ/σης Έγκρισης & Ελέγχου Ιδιωτικών Επενδύσεων, Τμήμα Αξιολόγησης και Έγκρισης Επενδυτικών Σχεδίων με αρ. πρωτ. 40711/2013, διότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις αξιολόγησης του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 3908/2011. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι επρόκειτο για Μεγάλη επιχείρηση και λόγω τροποποίησης του μεγέθους της, απαιτούνταν η υποβολή νέων δικαιολογητικών και πινάκων, τα οποία δεν προσκόμισε η εταιρεία, αν και ζητήθηκαν, διότι δεν δέχθηκε τη μεταβολή αυτή.

3. Κατά της απορριπτικής απόφασης, η αιτούσα εταιρεία άσκησε την προβλεπόμενη από το άρθρο 5 παρ. 1 του π.δ. 33/2011 ένσταση, με την οποία αμφισβήτησε τον χαρακτηρισμό της, ως Μεγάλης επιχείρησης, προέβαλε δε, ότι ακόμη και στην περίπτωση του χαρακτηρισμού της ως Μεγάλης επιχείρησης, η επένδυση επιχορηγείται με το αυξημένο ποσοστό ενίσχυσης του 35%, ως πραγματοποιούμενη εντός Β.Ε.Π.Ε., σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 12 του ν. 3908/2011, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 20 παρ. 6 του ν. 4146/2013.

4. Η ένσταση αυτή εξετάστηκε από την αρμόδια Επιτροπή Εξέτασης

Ενστάσεων του άρθρου 5 παρ. 2 του π.δ/τος 33/2011, η οποία εισηγήθηκε με τη γνωμοδότησή της την απόρριψη της ένστασης, ομόφωνα, ως προς το μέγεθος της εταιρείας διότι επρόκειτο για Μεγάλη επιχείρηση, και, κατά πλειοψηφία, ως προς το αιτούμενο ποσοστό ενίσχυσης (35%).

5. Με την απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, με αριθμό 11225/10-3-2014, η ένσταση της εταιρείας: α) απορρίφθηκε στο σύνολό της αναφορικά με το κεφάλαιό της που υποστηρίζει το χαρακτηρισμό του φορέα της επένδυσης ως Μικρής επιχείρησης και β) έγινε μερικώς αποδεκτή ως προς την εφαρμογή της § 12 του άρθρου 5 ν. 3908/2011, δηλ. ως προς το μέρος της επένδυσης που βρίσκεται εντός Β.Ε.Π.Ε. και αναπέμφθηκε το εξεταζόμενο αίτημα υπαγωγής για συνέχιση του ελέγχου νομιμότητας, λόγω της αλλαγής του μεγέθους του φορέα. Παράλληλα δε κρίθηκε, λόγω της ανάγκης εναρμονισμένης εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων με το εθνικό δίκαιο της επιδότησης των επενδύσεων, ως ενδεδειγμένη η κοινοποίηση της εξεταζόμενης ενίσχυσης στις αρμόδιες αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. Κατόπιν ολοκλήρωσης της διαδικασίας αξιολόγησης, με την απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, με αριθμό 27365/ΥΠΕ/6/00070/Γ/Ν.3908/2011/03.06.2014 (Β'1518), εγκρίθηκε η υπαγωγή στις διατάξεις του ν. 3908/2011, στην κατηγορία της «Γενικής Επιχειρηματικότητας των Γενικών Επενδυτικών Σχεδίων» του άρθρου 6, του προαναφερόμενου επενδυτικού σχεδίου της «Τ.Λ. ΑΕ» (πρώην Β.ΑΕ)¹, με συνολικό επιλέξιμο και ενισχυόμενο κόστος 19.762.670,79€. Στην απόφαση υπαγωγής, ο φορέας της επένδυσης χαρακτηρίζεται ως Μεγάλη επιχείρηση, η συνολική επιχορήγηση ανέρχεται σε 4.585.367,38 ευρώ, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 23,20216% του ενισχυόμενου κόστους [15% για τις Ενότητες 2^η, 3^η και 4^η και 35% για την 1^η Ενότητα που πραγματοποιείται εντός Β.Ε.Π.Ε], ορίζεται δε ρητώς ότι το σύνολο του επενδυτικού σχεδίου υπάγεται στο άρθρο 13 «Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση» του αριθμ. 800/2008 Κανονισμού της Επιτροπής της 6^{ης} Αυγούστου 2008 (Γενικός

¹ Ο φορέας επένδυσης μετά την υποβολή του αιτήματος υπαγωγής και πριν την ολοκλήρωση της αξιολόγησης προχώρησε σε αλλαγή επωνυμίας και μετοχικής σύνθεσης.

Κανονισμός Απαλλαγής κατά κατηγορία) και δεν επιτρέπεται οι παρεχόμενες ενισχύσεις επί του κόστους του επενδυτικού σχεδίου, αναγόμενες σε Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης, να υπερβούν τα ποσοστά του εγκεκριμένου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, καθώς και τα άλλα όρια που τίθενται κατά περίπτωση από την Κοινοτική Νομοθεσία (σελ. 4 & 21 απόφασης υπαγωγής). Κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 18 παρ. 1 του ν. 4146/2013, με την 77872/24.12.2014 Υ.Α., εγκρίθηκε η χορήγηση στην εταιρεία προκαταβολής, βάσει εγγυητικής επιστολής, του συνόλου της επιχορήγησης.

7. Μετά την έκδοση της απόφασης υπαγωγής (3.6.2014), η Δ/ση Έγκρισης & Ελέγχου Ιδιωτικών Επενδύσεων – Τμήμα Αξιολόγησης και Έγκρισης Επενδυτικών Σχεδίων του Υπουργείου Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας, με το έγγραφό της, με αριθμό πρωτ. 36606/16.7.2014, διαβίβασε στην Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων (ΚΕ.Μ.Κ.Ε) του Υπουργείου Οικονομικών, την επιστολή της, με αριθμό πρωτ. 36603/16.7.2014, που απευθυνόταν προς τη Γενική Δ/ση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για να προωθηθεί από την ΚΕΜΚΕ στη Γ.Δ. Ανταγωνισμού, αναφέροντας ότι «Λόγω της ανάγκης εναρμονισμένης εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων με το εθνικό δίκαιο της επιδότησης των επενδύσεων σας κοινοποιούμε την εν λόγω ενίσχυση και σας παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για την ύπαρξη ή μη οποιωνδήποτε ενστάσεων ή αντιρρήσεων επ' αυτής».

Η ΚΕ.Μ.Κ.Ε., με το από 2.9.2014 έγγραφό της, με αριθμό πρωτ. 111868 ΕΞ 2014 ΕΜΠ/02.09.2014, απάντησε στην ως άνω υπηρεσία ότι δεν θεωρεί σκόπιμη την προώθηση της σχετικής κοινοποίησης της επιστολής προς τη Γ.Δ. Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διότι η απόφαση υπαγωγής «...ορίζοντας ως ποσοστό ενίσχυσης για την 1^η Ενότητα το 35%, δε συμμορφώνεται με τα ανώτατα όρια ενίσχυσης για μεγάλες επιχειρήσεις που τίθενται για τη συγκεκριμένη περιοχή εγκατάστασης στο ν. 3908/2011, καθώς και στον εγκεκριμένο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων...». Ωστόσο το θέμα δεν προχώρησε με τροποποίηση της απόφασης υπαγωγής ως προς το εγκεκριμένο ποσοστό ενίσχυσης για την 1^η Ενότητα που υλοποιείται εντός Β.Ε.Π.Ε..

8. Κατόπιν υποβολής από το φορέα της επένδυσης στις 19.9.2016 αιτήματος ενδιάμεσου ελέγχου της επένδυσης, το Τμήμα Πιστοποιήσεων της Διεύθυνσης Αναπτυξιακών Νόμων, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του για την έκδοση απόφασης πιστοποίησης υλοποίησης του 50% του επενδυτικού σχεδίου, κατόπιν υποβολής από το Κεντρικό Όργανο Ελέγχου (Κ.Ο.Ε.) της με αρ. πρωτ. 16993 (κωδ. ηλεκτρονικής υποβολής 2128804/6.2.2019) έκθεσης ενδιάμεσου ελέγχου, με την οποία πιστοποιήθηκε η υλοποίηση του 50% του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του έργου, εξέτασε το φάκελο του επενδυτικού σχεδίου και με το έγγραφό του προς το Τμήμα Αξιολόγησης Επενδυτικών Σχεδίων, με αριθμό πρωτ. 84911/28.07.2021, ζήτησε την επανεξέταση του εγκεκριμένου ποσοστού ενίσχυσης 35% της προαναφερθείσας απόφασης υπαγωγής για την 1^η Ενότητα στη θέση «ΦΟΥΡΝΟΙ» του ως άνω επενδυτικού σχεδίου.

B. Επενδυτικό Σχέδιο με κωδικό φακέλου ΥΠΕ/6/00270/Γ

9. Η ίδια εταιρεία «Τ. Λ. ΑΕ» υπέβαλε στο Τμήμα Αξιολόγησης και Έγκρισης Επενδυτικών Σχεδίων του Υπουργείου Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας τη με αρ. πρωτ. 10145/5.3.2014 (κωδικός υποβολής 1155645) αίτηση, με την οποία ζήτησε την υπαγωγή στις διατάξεις του ν. 3908/2011, στην κατηγορία της Γενικής Επιχειρηματικότητας των Γενικών Επενδυτικών Σχεδίων του άρθρου 6 του νόμου, επενδυτικού της σχεδίου που αναφέρεται στην ανέγερση εγκαταστάσεων νέας βιομηχανικής μονάδας παραγωγής Δίπτυρης Μαγνησίας στη Β.Ε.Π.Ε. του Δ. Μαντουδίου στη θέση «ΦΟΥΡΝΟΙ» του Ν. Ευβοίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος, συνολικού κόστους 29.830.000,00 ευρώ. Στο αίτημα υπαγωγής δήλωσε Μικρή Επιχείρηση και ζήτησε να επιχορηγηθεί με το αυξημένο ποσοστό 35% του Χάρη Περιφερειακών Ενισχύσεων της περιόδου 1.1.2011 έως 31.12.2013 για τις μικρές επιχειρήσεις στην Περιφερειακή Ενότητα Ευβοίας, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 12 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του ν. 4146/2013.

10. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης του επενδυτικού σχεδίου κρίθηκε ότι η επιχείρηση είναι Μεγάλη αλλά θα πρέπει να επιχορηγηθεί με το αυξημένο ποσοστό 35% για τις μικρές επιχειρήσεις, καθώς υλοποιείται εξ ολοκλήρου σε

Β.Ε.Π.Ε, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 12 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, όπως ισχύει, καθόσον η διάταξη αυτή με την οποία χορηγείται το ανώτατο ποσοστό του ΧΠΕ σε επενδύσεις εντός ΒΕΠΕ, ανεξαρτήτως μεγέθους επιχείρησης, πρέπει να θεωρηθεί ότι υπερτερεί της περιοριστικής διάταξης της παραγράφου 9 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011.

11. Κατόπιν ολοκλήρωσης της διαδικασίας αξιολόγησης, με την απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, με αριθμό 45413/ΥΠΕ/6/00270/Γ/Ν.3908/2011/16.09.2014 (Β' 2619), εγκρίθηκε η υπαγωγή στις διατάξεις του ν. 3908/2011 του ως άνω επενδυτικού σχεδίου με συνολικό επιλέξιμο και ενισχυόμενο κόστος 29.830.000,00 ευρώ. Στην απόφαση υπαγωγής ο φορέας της επένδυσης χαρακτηρίζεται ως Μεγάλη επιχείρηση, η ενίσχυση ανέρχεται σε 10.440.500,00 ευρώ, ήτοι ποσοστό 35% του ενισχυόμενου κόστους καθόσον υλοποιείται εξ ολοκλήρου σε Β.Ε.Π.Ε. και χορηγείται με τη μορφή της επιχορήγησης. Ορίζεται δε ρητώς ότι το σύνολο του επενδυτικού σχεδίου υπάγεται στο άρθρο 13 «Ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση» του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά κατηγορία) και δεν επιτρέπεται οι παρεχόμενες ενισχύσεις επί του κόστους του επενδυτικού σχεδίου, αναγόμενες σε Ακαθάριστο Ισοδύναμο Επιχορήγησης, να υπερβούν τα ποσοστά του εγκεκριμένου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, καθώς και τα άλλα όρια που τίθενται κατά περίπτωση από την Κοινοτική Νομοθεσία (σελ. 4 & 23 απόφασης υπαγωγής).

12. Σημειώνεται ότι για τα παραπάνω δύο επενδυτικά σχέδια, σε εκτέλεση της ΕΔ 2019/6 (9460Π) παραγγελίας του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών, ζητήθηκαν από την Πταισματοδίκη Αθηνών (5^ο Προανακριτικό Τμήμα) και από τη Γενική Δ/ση Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.), στο πλαίσιο προκαταρκτικής εξέτασης, πλήρη στοιχεία των επενδυτικών φακέλων, τα οποία η Υπηρεσία διαβίβασε με τα με αρ. πρωτ. 25400/1-3-2021 και 79426/8.8.2022 έγγραφά της, αντιστοίχως.

13. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο της εκ μέρους της άσκησης ελέγχου, εκ των υστέρων, στο καθεστώς ενίσχυσης του ν. 3908/2011, κατά πόσον έχουν

τηρηθεί οι διατάξεις του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία (ΓΚΑΚ)², που ίσχυαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (2014-2015), με την από 10.04.2017 επιστολή της ζήτησε από τις ελληνικές αρχές, μεταξύ άλλων, να επιβεβαιώσουν ότι οι νομικές βάσεις που έχουν δημοσιευθεί στον δικτυακό τόπο αποτελούν τη νομική βάση του καθεστώτος, όπως εφαρμόσθηκε κατά τα έτη 2014 και 2015 ή και τις τυχόν νομικές πράξεις που τις τροποποίησαν, καθώς και να παράσχουν κατάλογο όλων των δικαιούχων του καθεστώτος στους οποίους καταβλήθηκε ενίσχυση κατά τα έτη 2014 και 2015 και να προσδιορίσουν για καθέναν από τους δικαιούχους ενίσχυσης το μέγεθος της επιχείρησης, το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που εισπράχθηκε / χορηγήθηκε και τη μορφή της ενίσχυσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή όρισε ότι θα επιλεγεί περιορισμένος αριθμός μεμονωμένων ενισχύσεων που χορηγήθηκαν βάσει του επιλεγέντος καθεστώτος και θα εξεταστεί η συμμόρφωσή τους με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

14. Όπως προκύπτει από το με αρ. πρωτ. 29110/30.3.2023 έγγραφο της Διοίκησης και τα συνοδεύοντα αυτό στοιχεία, οι ως άνω πληροφορίες, διευκρινίσεις και στοιχεία προωθήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Απεστάλησαν δε, σε μορφή excel, συγκεντρωτικά στοιχεία των επενδυτικών σχεδίων που υπήχθησαν στο εξεταζόμενο καθεστώς του ν. 3908/2011, τα οποία (συγκεντρωτικά στοιχεία) δεν περιελάμβαναν το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επιμέρους επενδυτικού σχεδίου, αλλά το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που εισπράχθηκε/χορηγήθηκε, μέγεθος επιχείρησης και λοιπά στοιχεία, όπως ζητήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Απεστάλησαν επίσης αναλυτικά στοιχεία και πλήρη δικαιολογητικά (αποφάσεις υπαγωγής κλπ) για συγκεκριμένα επενδυτικά σχέδια που ζήτησε να εξετάσει η Γ.Δ. Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες του ΓΚΑΚ, στα οποία δεν περιλαμβάνονταν τα επενδυτικά σχέδια της «Τ.Λ. ΑΕ». Τα επενδυτικά σχέδια της «Τ.Λ. ΑΕ» δεν συμπεριλαμβάνονταν στα μεμονωμένα

² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 800/2008 της Επιτροπής, της 6ης Αυγούστου 2008, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (νυν άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ), τον οποίο αντικατέστησε, από την 1η Ιουλίου 2014, ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά, κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης.

επενδυτικά σχέδια που ελέχθησαν από την Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Διοίκηση, αν και είχε προβληματισμό για το ποσοστό ενίσχυσης που χορηγήθηκε στην αιτούσα εταιρεία, δεν υπέβαλε τις δύο αποφάσεις υπαγωγής με πλήρη στοιχεία προς έλεγχο στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την από 18 Μαρτίου 2020 επιστολή της, ενημέρωσε τις ελληνικές αρχές ότι κλείνει την υπόθεση που αφορά τον έλεγχο της εφαρμογής του καθεστώτος ενίσχυσης του ν. 3908/2011. Με βάση το Εγχειρίδιο Διαδικασιών Κρατικών Ενισχύσεων (State Aid Manual of Procedures) η ολοκλήρωση του ελέγχου δεν την εμποδίζει να επανέλθει στην παρακολούθηση της εφαρμογής του καθεστώτος ενισχύσεων του ν. 3908/2011 στο μέλλον, εάν το κρίνει αναγκαίο³.

15. Η Διοίκηση προβληματιζόμενη ως προς το χειρισμό των δύο πραγματοποιούμενων εντός της ΒΕΠΕ Ευβοίας επενδυτικών σχεδίων, για τα οποία έχει εγκριθεί ποσοστό ενίσχυσης 35%, και λαμβάνοντας υπόψη ότι: (1) Σύμφωνα με τον, ισχύοντα κατά την έκδοση της απόφασης υπαγωγής, Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, το ανώτατο ποσοστό ενίσχυσης για μεγάλες επιχειρήσεις για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι το 15%, ενώ για μικρές επιχειρήσεις το 35%. (2) Η εταιρεία «Τ.Λ. ΑΕ» (πρώην Β. ΑΕ) έχει υπαχθεί στον αναπτυξιακό νόμο 3908/2011, ως Μεγάλη επιχείρηση. (3) Η Ενότητα 1 του επενδυτικού σχεδίου με κωδικό φακέλου ΥΠΕ/6/00070/Γ καθώς και το σύνολο του επενδυτικού σχεδίου με κωδικό φακέλου ΥΠΕ/6/00270/Γ υλοποιούνται σε ΒΕΠΕ, και κατά συνέπεια έχει εφαρμογή η διάταξη της παραγράφου 12 του άρθρου 5 του Ν. 3908/2011, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του Ν.4146/2013 και την αιτιολογική έκθεση του ν. 4146/2013. (4) Το συνολικό ενισχυόμενο κόστος του επενδυτικού σχεδίου με κωδικό φακέλου ΥΠΕ/6/00270/Γ υπερβαίνει τα είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) ευρώ, και (5) την

³ State Aid Manual of Procedures, σελ.135 «2.5.1. Closure of a monitoring case(compliance).If the case team considers (1) that the legal basis is in line with the relevant BER or approval decision, and (2) that there is no doubt as to the compliance of the individual aid awards with State aid rules, the closure of the case is proposed to the Commissioner via the COMP Enforcement Unit report (NCAB/NCOM).If the Commissioner agrees with proposal, a closure note summarizing the main facts of the case, the features of the measure and the reasons to propose closure, is drafted and saved in ISIS. Examples of monitoring closure notes can be provided by COMP Enforcement Unit. A letter is sent to the Member State, in order to inform it that no further requests will be made to the Member State, regarding the individual aid awards under the measure. This does however not prevent DG Competition from monitoring the same scheme in subsequent years (should it decide to do so). The case can then be closed in ISIS”.

από 16-07-2014 επιστολή της Γενικής Διεύθυνσης Ιδιωτικών Επενδύσεων», υπέβαλε το σχετικό ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

16. Στο άρθρο 107 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) (πρώην άρθρο 87 της ΣΕΚ) προβλέπεται ότι:

«1. Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως. 2.(...).

3. Δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά:

α) οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση,(...), β) (...)

γ) οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον. δ) ...».

Στο άρθρο 108 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην άρθρο 88 της ΣΕΚ), στις παραγράφους 1, 3 και 4 ορίζεται ότι:

«1. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, εξετάζει διαρκώς τα καθεστώσα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά. Τους προτείνει τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.».

2. Αν η Επιτροπή διαπιστώσει, αφού τάξει προηγουμένως στους ενδιαφερόμενους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά κατά το άρθρο 107, (ή) ότι η ενίσχυση αυτή εφαρμόζεται καταχρηστικώς, αποφασίζει ότι το εν λόγω κράτος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει εντός της προθεσμίας που η ίδια καθορίζει. (...)

3. Η Επιτροπή ενημερώνει εγκαίρως περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να δύναται να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Αν κρίνει ότι το σχέδιο ενισχύσεως δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά, κατά το άρθρο 107, κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση.

4. Η Επιτροπή μπορεί να εκδίδει κανονισμούς σχετικά με τις κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων για τις οποίες το Συμβούλιο έχει ορίσει, σύμφωνα με το άρθρο 109, ότι μπορούν να μην υπόκεινται στη διαδικασία της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.».

Στο **άρθρο 109** της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην άρθρο 89 της ΣΕΚ) ορίζεται ότι:

«Το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δύναται να εκδίδει κάθε αναγκαίο κανονισμό για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108, και ιδίως να καθορίζει τους όρους εφαρμογής του άρθρου 108 παρ. 3 και τις κατηγορίες ενισχύσεων που εξαιρούνται από τη διαδικασία αυτή.»

17. Ο Κανονισμός (ΕΚ) 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 «για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά κατηγορία)» (EEL214/9.8.2008), στο άρθρο 3 «Προϋποθέσεις απαλλαγής» προβλέπει ότι:

«1. Τα καθεστώτα ενισχύσεων που πληρούν τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου I του παρόντος κανονισμού, καθώς και τις σχετικές διατάξεις του κεφαλαίου II, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, εφόσον κάθε μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγείται βάσει των εν λόγω καθεστώτων πληροί όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού και το καθεστώς περιέχει ρητή παραπομπή στον παρόντα κανονισμό, με αναφορά του τίτλου του και των στοιχείων δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής

Ένωσης(...).

Στο άρθρο 13, το οποίο αφορά τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση, προβλέπεται ότι:

«1. Τα καθεστώτα ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση που πληρούν τους όρους του παρόντος άρθρου συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3, της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης(...).

2. Οι ενισχύσεις χορηγούνται σε περιοχές επιλέξιμες για περιφερειακή ενίσχυση, όπως καθορίζεται στον εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη την περίοδο 2007-2013 (...).

3. Η ένταση ενίσχυσης σε παρόν ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης δεν πρέπει να υπερβαίνει το όριο για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα που ισχύει κατά τη στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης στην ενισχυόμενη περιφέρεια.

4. Με εξαίρεση τις ενισχύσεις που έχουν χορηγηθεί για μεγάλα επενδυτικά σχέδια και τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα στον τομέα των μεταφορών, τα όρια που καθορίζονται στην παράγραφο 3 μπορούν να αυξηθούν κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση που οι ενισχύσεις χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις και 10 εκατοστιαίες μονάδες στην περίπτωση που οι ενισχύσεις χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις(...).»

Στην 36η αιτιολογική σκέψη του προοιμίου του Κανονισμού διαλαμβάνεται ότι: *«Σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τις ενισχύσεις που εμπίπτουν στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η ενίσχυση πρέπει να θεωρείται ότι χορηγείται κατά τη χρονική στιγμή της απονομής στο δικαιούχο του εννόμου δικαιώματος να λάβει την ενίσχυση σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό καθεστώς».*

18. Στα άρθρα 1, 4, 5 & 6 του **ν. 3908/2011** «Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή» (Α΄8/1.2.2011) προβλέπεται ότι:

Άρθρο 1

Σκοπός - Πλαίσιο Εφαρμογής

« 1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας με τη διαμόρφωση καθεστώτων ενίσχυσης των επενδύσεων, με τα

οποία βελτιώνεται η επιχειρηματικότητα, η τεχνολογική ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και η περιφερειακή συνοχή και προωθούνται η πράσινη οικονομία, η αποτελεσματική λειτουργία των διαθέσιμων υποδομών και η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας.

2. Οι ενισχύσεις του παρόντος νόμου παρέχονται σε συμφωνία με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 (ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σελ. 3), όπως εκάστοτε ισχύει, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά κατηγορία) και ειδικότερα ως ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 του ως άνω Κανονισμού.3. (...)

4. Ο Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς έγκριση, επανεξέταση ή τροποποίηση το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. Με απόφαση του ίδιου Υπουργού εξειδικεύονται ως εθνικό καθεστώς ο παραπάνω εγκεκριμένος Χάρτης, καθώς και οι κατευθυντήριες Γραμμές και οι Κανονισμοί σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.».

Άρθρο 4

Είδη ενισχύσεων

«1. Στα επενδυτικά σχέδια που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου παρέχονται τα ακόλουθα είδη ενισχύσεων:

«α. Φορολογική απαλλαγή (...) β. Επιχορήγηση που συνίσταται στη δωρεάν παροχή από το Δημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου και προσδιορίζεται ως ποσοστό αυτών. γ. Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (...).» 2. (...).

3. Όλες οι ανωτέρω μορφές ενισχύσεων μπορούν να παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά, μέχρι του ανώτατου ποσοστού του Πίνακα του άρθρου 5 παράγραφος 5 του παρόντος. ...».

Άρθρο 5

Ποσοστά ενισχύσεων

1. Για τον καθορισμό του ποσοστού των περιφερειακών ενισχύσεων:

α. Η Επικράτεια χωρίζεται σε τρεις ζώνες κινήτρων (Α', Β', Γ') με κριτήριο το

επίπεδο ανάπτυξης, σε σύγκριση με το μέσο όρο της χώρας, ήτοι:

Στην Α` Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι Νομοί της Αττικής και της Βοιωτίας.

Στη Β` Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεγαλύτερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας.

Στη Γ` Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τα νησιά των Περιφερειών Νοτίου και Βορείου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων, τα νησιά που ανήκουν διοικητικά σε νομούς της ηπειρωτικής Ελλάδας, καθώς και οι παραμεθόριοι νομοί της χώρας.

β. Οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές και Πολύ Μικρές, σύμφωνα με τη σχετική κατάταξη της Ε.Ε. [(Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008, Παράρτημα Ι (ΕΕ L 214 της 9.8.2008, σ. 38)].

2. Το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου εξαρτάται από το μέγεθος του φορέα της επένδυσης και από το νομό στον οποίο υλοποιείται και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου. Ο καθορισμός των ποσοστών ενίσχυσης γίνεται, για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, με βάση το κατά το έτος 2007 κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) κάθε νομού, σε σχέση με τον κατά το ίδιο έτος μέσο όρο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας.

3. Ειδικότερα τα ποσοστά ενίσχυσης, κατά ζώνη κινήτρων, ανέρχονται:

α. Στην Α` ζώνη, σε 15% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 20% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 25% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

β. Στη Β` ζώνη, σε 30% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 35% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 40% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

γ. Στη Γ` ζώνη, σε 40% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 45% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 50% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

4. Σε κάθε περίπτωση, τηρούνται τα όρια του εγκεκριμένου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013 (2006/C 286/04, 23.11.2006). Τα ανωτέρω ποσοστά εντός των Ζωνών Α`, Β` και Γ` υπόκεινται στους περιορισμούς του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και εάν κάποιος

νομός δικαιούται με βάση τις τρεις Ζώνες ενισχύσεων σε κάποια κατηγορία (Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές επιχειρήσεις) ποσοστό υψηλότερο από αυτό που επιτρέπει ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, όπως ισχύει, τότε η ενίσχυση περιορίζεται στα όρια του Χάρτη.

5. Με βάση τα προαναφερόμενα κριτήρια τα Ποσοστά ενισχύσεων ανά νομό και μέγεθος επιχείρησης είναι τα εξής:

(Παρατίθεται στο νόμο πίνακας με όλες τις Περιφέρειες και Νομούς, εδώ γίνεται ενδεικτική αναφορά)

Περιφέρειες	Νομοί	ΑΕΠ 2007 Μέσος Όρος Χώρος = 100).	Ζώνες	Όρια Εγκεκριμένου ΧΠΕ	Ποσοστά ενίσχυσης		
					Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσει
Στερεά Ελλάδα	Φθιώτιδας	84,05	B	15%	15%	25%	35%
	Φωκίδος	75,54	B	20%	20%	30%	40%
	Εύβοιας	81,79	B	15%	15%	25%	35%
	Βοιωτίας	148,17	A	15%	15%	20%	25%
	Ευρυτανίας	53,45	Γ	20%	20%	30%	40%
Αττική Πελοπόννησος	Αττικής	134,48	A	20%	15%	20%	25%
	Κορινθίας	106,36	B	30%	30%	35%	40%
Θράκη	Ξάνθης	64,98	Γ	40%	40%	45%	50%
	Ροδόπης	57,54	Γ	40%	40%	45%	50%

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας μπορούν να τροποποιούνται τα Ποσοστά ενισχύσεων, με βάση τις διαφοροποιήσεις στο ΑΕΠ κάθε νομού και σύμφωνα με τα κριτήρια και τους περιορισμούς που ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους. Με όμοια απόφαση μπορούν να τροποποιούνται τα όρια των ποσοστών ενισχύσεων με βάση τον εγκεκριμένο κάθε φορά από την Ε.Ε. Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων. 7. (...) 8. (...).

9. Στα επενδυτικά σχέδια του τομέα μεταφορών και σε εκείνα που υπερβαίνουν τα είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) ευρώ δεν παρέχονται οι προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις.

10. (...) 11. (...).

«12. Στα επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται σε Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές (Β.Ε.Π.Ε.), σε Επιχειρηματικά Πάρκα (Ε.Π.) εξαιρουμένων των Επιχειρηματικών Πάρκων Ενδιάμεσου Βαθμού Οργάνωσης (Ε.Π.Ε.Β.Ο.) και σε Ζώνες Καινοτομίας παρέχεται, κατ' εξαίρεση του ανώτατου ποσοστού της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, ποσοστό ενίσχυσης μέχρι το ανώτατο όριο του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.»[Η παράγραφος 12 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του ν. 4146/2013 (Α' 90/18.4.2013)].

«13. Στα επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται στα νησιά και στις περιφερειακές ενότητες νήσων που ανήκουν διοικητικά στις Περιφέρειες της Ηπειρωτικής Ελλάδας παρέχονται τα ανώτατα ποσοστά του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, κατά μέγεθος επιχείρησης.» (Η παράγραφος 13 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παράγραφο 7 του άρθρου 20 του ν. 4146/2013 (Α 90/18.4.2013)).

Άρθρο 6 [όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 παρ. 4 του ν. 4146/2013 (Α'90)]

Γενικά Επενδυτικά Σχέδια

- Καθεστώς ενισχύσεων

«Τα Γενικά Επενδυτικά Σχέδια διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

α. Γενικής Επιχειρηματικότητας, στην οποία περιλαμβάνεται το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που μπορούν να υπαχθούν στις διατάξεις του παρόντος νόμου και δεν εντάσσονται σε άλλη κατηγορία της παρούσας παραγράφου ή σε μια από τις κατηγορίες των Ειδικών Επενδυτικών Σχεδίων του άρθρου 13 του παρόντος νόμου. β. (...)

γ. (...). Ως προς το ύψος των ενισχύσεων για τα επενδυτικά σχέδια του άρθρου αυτού, εφαρμόζεται η παράγραφος 3 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου, με εξαίρεση τα Μεγάλα Επενδυτικά Σχέδια, όπως αυτά ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου και για τα οποία εφαρμόζεται το Καθεστώς Ενισχύσεων Μεγάλων Επενδυτικών Σχεδίων της ίδιας παραγράφου.»

19. Σύμφωνα με τις προβλέψεις των «Κατευθυντηρίων Γραμμών» της

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα 2007 – 2013 (C54/4.3.2006), στην παράγραφο 47 του τμήματος 4.1.2. υπό τον τίτλο «Ανώτατα όρια (μέγιστα ποσοστά ενίσχυσης) των ενισχύσεων προς Μεγάλες Επιχειρήσεις», ορίζεται ότι: «*Στις λοιπές περιφέρειες που εμπίπτουν στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), οι περιφερειακές ενισχύσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 15% σε ΑΙΕ⁴. (..)*», και στην παράγραφο 49: «*Στην περίπτωση των ενισχύσεων προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τα ανώτατα όρια του τμήματος 4.1.2. είναι δυνατόν να προσαυξηθούν κατά 20%, σε ΑΙΕ, για τις μικρές επιχειρήσεις, και κατά 10% για τις μεσαίες*».

20. Με την απόφαση της 31^{ης} Αυγούστου 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τον **Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων για την Ελλάδα (ΧΠΕ)**⁵ για την περίοδο 1.1.2007 – 31.12.2013, ο οποίος δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2006/C286/04, 23.11.2006) και ορίζει τα ανώτατα όρια ενίσχυσης που αφορούν περιφερειακές επενδύσεις από Μεγάλες Επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τον εγκεκριμένο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, στα επενδυτικά σχέδια με επιλέξιμες δαπάνες που δεν υπερβαίνουν τα 50 εκατομμύρια ευρώ, το ανώτατο αυτό όριο ενίσχυσης μπορεί να προσαυξάνεται κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες για τις Μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις και κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες για τις Μικρού μεγέθους επιχειρήσεις.

21. Με την ως άνω απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ολόκληρη η επικράτεια της Χώρας κρίθηκε επιλέξιμη για περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις την περίοδο 2007 – 2013, βάσει των παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) ή του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και με διαφορετικά ανώτατα όρια ενίσχυσης. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος κρίθηκε επιλέξιμη βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης ΕΚ (ήδη άρθρο 107 παρ. 3 στοιχ. γ´ ΣΛΕΕ) με μέγιστη ένταση ενίσχυσης για τις Μεγάλες επιχειρήσεις έως την 31.12.2010, 30% και από την 1.1.2011, 20% για την Ευρυτανία και Φωκίδα και 15% για την Βοιωτία, Εύβοια και Φθιώτιδα. Η Εύβοια στο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων έχει ανώτατο όριο ενίσχυσης για

⁴ Ακαθάριστα Ισοδύναμα Επιχορήγησης (ΑΙΕ).

⁵ Απόφαση της Επιτροπής «Κρατική Ενίσχυση Ν. 408/2006 – Ελλάδα, Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013/31.8.2006 Ε(2006) 3867 τελικό».

τις Μεγάλες επιχειρήσεις για την περίοδο 1.1.2007 έως 31.12.2010 ποσοστό 30% και για την περίοδο 1.1.2011 έως 31.12.2013 ποσοστό 15%.

22. Με την από 19 Νοεμβρίου 2013 απόφαση της Επιτροπής (C (2013) 8195 final)⁶ η χρονική ισχύς του ΧΠΕ παρατάθηκε έως και την 30^η Ιουνίου 2014. Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 800/2008 είχε διάρκεια ισχύος έως την 31.12.2013, η οποία παρατάθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1224/2013 της Επιτροπής της 29^{ης} Νοεμβρίου 2013 έως την 30^η Ιουνίου 2014. Από το χρονικό αυτό σημείο και μετά δεν υπήρξε εναρμόνιση του ν. 3908/2011 με το νέο Γενικό Απαλλακτικό Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 651/2014 που τέθηκε σε ισχύ από την 01.07.2014 καθώς και με τις νέες Κατευθυντήριες Γραμμές για τις ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα 2014-2020 (2013/C 209/01) και το συναφή Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2014-2020⁷.

23. Περαιτέρω η υποπαράγραφος Β.2. της παραγράφου Β' του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α'107)⁸, προέβλεπε για την ΚΕΜΚΕ κατά τον κρίσιμο χρόνο⁹ ότι:

1. Συνιστάται οργανική μονάδα επιπέδου Διεύθυνσης, με τίτλο «Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων» υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος μπορεί να εκχωρεί την αρμοδιότητα στον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Οικονομικών.

2. Τα Υπουργεία και οι εποπτευόμενοι από αυτά φορείς, προωθούν στην Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων όλα τα σχέδια που αφορούν σε διαχείριση ή παροχή κρατικών πόρων, πριν την τελική έγκριση και υιοθέτηση

⁶ Κρατική ενίσχυση αριθ. SA.37559 (2013/N) – Ελλάδα, Παράταση του Ελληνικού Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007 – 2013 έως και τις 30 Ιουνίου 2014.

⁷ Σημειώνεται ότι για τα επενδυτικά σχέδια των οποίων οι αιτήσεις υπαγωγής είχαν υποβληθεί από την 1η Νοεμβρίου 2013 έως την 5η Μαρτίου 2014 (όπως το δεύτερο επενδυτικό σχέδιο), για τα οποία δεν θα προλάβαινε να εκδοθεί και δημοσιευθεί έως τη λήξη του Κανονισμού 800/2008 και του ΧΠΕ στις 30.6.2014 η απόφαση υπαγωγής με τους ισχύοντες στο ν. 3908/2011 όρους, θεσπίστηκε ρητή διάταξη νόμου (άρθρο 7 παρ. 1 ν. 4271/2014) και ορίστηκε ως χρονικό σημείο απόκτησης του δικαιώματος λήψης της ενίσχυσης η έκδοση και δημοσίευση του οριστικού πίνακα κατάταξης των αξιολογούμενων επενδυτικών σχεδίων.

⁸ Ν. 4152/2013 «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής των νόμων 4046/2012, 4093/2012 και 4127/2013» (Α' 107/9.5.2013).

⁹ Ο ν. 5000/2022 «Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/2235...Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Κεντρικής Μονάδας Κρατικών Ενισχύσεων και του Δικτύου κρατικών Ενισχύσεων ...» (Α' 226/9.12.2022) κατήργησε τις υποπαράγραφους Β.2. έως και Β.9 του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013, πλην της διάταξης της περ. στ' της παρ. 2 της υποπαρ. Β3. Το άρθρο 23 επ. του ν. 5000/2022 ορίζει το νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας και τις αρμοδιότητες της ΚΕΜΚΕ.

τους και σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στον παρόντα νόμο. Η Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων εξετάζει τα προτεινόμενα σχέδια ως προς τη συμβατότητά τους με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων και εκφράζει έγγραφη γνώμη, η οποία προσαρτάται σε κάθε σχέδιο.

3. Η Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων επιπλέον:

α. Έχει την πλήρη ευθύνη για την κοινοποίηση των σχεδίων κρατικών ενισχύσεων, εκ μέρους της Ελληνικής Δημοκρατίας, σύμφωνα με το άρθρο 108 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Διαχειρίζεται το ηλεκτρονικό σύστημα κοινοποιήσεων SANI (State Aid Notification System: Διαδραστική Αναφορά Κρατικών Ενισχύσεων) και είναι ο μοναδικός συνομιλητής των αρμόδιων οργάνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά τη διαδικασία των κοινοποιήσεων.

β. Αποτελεί το μοναδικό επίσημο σημείο επαφής για θέματα κρατικών ενισχύσεων τόσο με την Επιτροπή όσο και με άλλους Ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς.

γ. Συντονίζει τα θέματα κρατικών ενισχύσεων σε εθνικό επίπεδο: συνεργάζεται με τα υπουργεία και τους λοιπούς φορείς και αρχές μέσω του δικτύου αποκεντρωμένων μονάδων κρατικών ενισχύσεων.

δ. Επιβλέπει και παρακολουθεί την πορεία και την πρόοδο των υποθέσεων κρατικών ενισχύσεων, ειδικότερα όσων είναι στο στάδιο της εξέτασης από την Επιτροπή ή όσων αφορούν ανάκτηση παράνομων κρατικών ενισχύσεων. Η Κεντρική Μονάδα Κρατικών Ενισχύσεων βοηθά στη διαμόρφωση απαντήσεων προς την Επιτροπή σε θέματα που σχετίζονται με τις Κρατικές Ενισχύσεις.

ε. Ελέγχει όλες τις απαντήσεις πριν την υποβολή τους στην Επιτροπή. Μεριμνά για την τήρηση προθεσμιών και καταληκτικών ημερομηνιών που έχουν τεθεί από την Επιτροπή. (...).”

Ερμηνεία και υπαγωγή

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη από την ερωτώσα

υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

24. Στο πλαίσιο του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ήδη η Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) προέβλεψαν (άρθρο 107 ΣΛΕΕ, πρώην άρθρο 87) ότι μεταξύ των εν λόγω κρατικών ενισχύσεων περιλαμβάνονται και οι περιφερειακές (άρθρο 107 παρ. 3 περ. α' και γ' ΣΛΕΕ). Με το άρθρο 108 παρ. 3 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 88) θεσπίστηκε η θεμελιώδης υποχρέωση των κρατών μελών, αφενός, να κοινοποιούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή οποιοδήποτε μέτρο, κανονιστικού ή ατομικού χαρακτήρα, το οποίο αποσκοπεί στη θέσπιση, χορήγηση ή τροποποίηση κρατικής ενίσχυσης και αφετέρου να μη θέτουν σε εφαρμογή τέτοιο μέτρο, πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση. Σύμφωνα, περαιτέρω, με τα άρθρα 108 παρ. 4 και 109 ΣΛΕΕ, το Συμβούλιο και η Επιτροπή μπορούν να εκδίδουν Κανονισμούς, με τους οποίους συγκεκριμένες κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων, οι οποίες πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, απαλλάσσονται από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης και έγκρισης από την Επιτροπή (πρβλ. ΣτΕ 2439/2021 σκ. 5, απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.) της 21.7.2016, C-493/14, Dilly's Wellnesshotel, σκέψεις 31 έως 36).

25. Στο πλαίσιο αυτό εκδόθηκε ο Κανονισμός (ΕΚ) 800/2008 της Επιτροπής της 6^{ης} Αυγούστου 2008, υπό την ισχύ του οποίου τα επενδυτικά σχέδια της εταιρείας υπήχθησαν στις διατάξεις του ν. 3908/2011, με τον οποίο (ΕΚ) καθορίστηκαν εκ νέου οι προϋποθέσεις προκειμένου οι κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του, μεταξύ των οποίων και οι ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, να θεωρούνται συμβατές με τα άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και ήδη μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα άρθρα 107 και 108 της τελευταίας αυτής Συνθήκης. Στο άρθρο 13 του Κανονισμού, που αφορά τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, προβλέπεται ότι τα καθεστώτα ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις και απασχόληση που πληρούν τους όρους του παρόντος άρθρου συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο

άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης (παράγραφος 1, εδάφιο 1). Ότι, οι ενισχύσεις χορηγούνται σε περιοχές επιλέξιμες για περιφερειακή ενίσχυση, όπως καθορίζεται στον εγκεκριμένο χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων για τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη την περίοδο 2007-2013 (παράγραφος 2), και η ένταση της ενίσχυσης [ως «ένταση ενίσχυσης» νοείται, σύμφωνα με το άρθρο 2 περ. 5 του Κανονισμού, «το ποσό της ενίσχυσης εκφραζόμενο ως ποσοστό των επιλέξιμων δαπανών»] σε παρόν ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης δεν πρέπει να υπερβαίνει το όριο για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα που ισχύει κατά τη στιγμή χορήγησης της ενίσχυσης στην ενισχυόμενη περιφέρεια (παράγραφος 3). Ως χρονικό σημείο, κατά το οποίο πρέπει να θεωρείται ότι χορηγείται η ενίσχυση, ορίζεται, σύμφωνα με τη σχετική αιτιολογική σκέψη 36 του προοιμίου του Κανονισμού, το χρονικό σημείο απονομής στο δικαιούχο του εννόμου δικαιώματος να λάβει την ενίσχυση, σύμφωνα με την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία (απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.) της 21.03.2013, C-129/12, Maddeburger Muhlenwerke GmbH, σκέψη 40). Δηλ. κρίσιμος χρόνος για τον προσδιορισμό του ποσοστού ενίσχυσης είναι ο χρόνος υπαγωγής της πράξης σε καθεστώς ενίσχυσης, ο οποίος στην περίπτωση του αναπτυξιακού νόμου 3908/2011 είναι η ημερομηνία έκδοσης της απόφασης υπαγωγής του επενδυτικού σχεδίου στις διατάξεις του. Στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου του Κανονισμού προβλέπεται δυνατότητα αύξησης των ορίων έντασης της ενίσχυσης μόνο για τις περιπτώσεις μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (μέχρι 20 εκατοστιαίες μονάδες για τις Μικρές επιχειρήσεις και μέχρι 10 εκατοστιαίες μονάδες για τις Μεσαίες επιχειρήσεις), ενώ δεν προβλέπεται δυνατότητα αύξησης των ορίων της έντασης της ενίσχυσης για τις Μεγάλες Επιχειρήσεις. (ΣΤΕ 670/2023 σκ. 5 σελ. 9).

26. Σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΚ, οι διατάξεις του Κανονισμού 800/2008 και οι προϋποθέσεις που αυτός προβλέπει κάμπτουν τον γενικό κανόνα της υποχρέωσης κοινοποίησης και πρέπει να τυγχάνουν αυστηρής ερμηνείας. Συγκεκριμένα, μολονότι η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορία ενίσχυσης, προκειμένου να εξασφαλιστεί αποτελεσματική εποπτεία των κανόνων ανταγωνισμού στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και απλούστευση της διοικητικής διαχείρισης,

χωρίς να ατονεί ο έλεγχος της Επιτροπής στο συγκεκριμένο πεδίο, τέτοιοι κανονισμοί σκοπούν ομοίως στην ενίσχυση της διαφάνειας και της ασφάλειας δικαίου. Η τήρηση των όρων που προβλέπονται από τον Κανονισμό 800/2008 εγγυάται την πλήρη επίτευξη των εν λόγω σκοπών (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, *Eesti Pagar AS*, C - 349/17, σκέψεις 60, απόφαση της 21ης Ιουλίου 2016, *Dilly's Wellnesshotel*, C - 493/14, EU:C:2016:577, σκέψεις 37 και 38). Όταν εθνική αρχή διαπιστώνει ότι ενίσχυση την οποία χορήγησε δυνάμει του Κανονισμού 800/2008, δεν πληροί τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις εφαρμογής του, προκειμένου να τύχει της απαλλαγής κοινοποίησης που προβλέπει ο Κανονισμός αυτός, υπέχει, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση να προβεί σε ανάκτηση με δική της πρωτοβουλία της παρανόμως χορηγηθείσας ενίσχυσης. Όσον αφορά τη νομική βάση μιας τέτοιας ανάκτησης, προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ επιβάλλει στις εθνικές αρχές την ανάκτηση με δική τους πρωτοβουλία των ενισχύσεων που έχουν χορηγήσει, μεταξύ άλλων, κατ' εσφαλμένη εφαρμογή του Κανονισμού 800/2008. Η εθνική αρχή όταν χορηγεί ενίσχυση, κατ' εσφαλμένη εφαρμογή του Κανονισμού 800/2008, ενεργεί κατά παράβαση τόσο των διατάξεων του εν λόγω Κανονισμού όσο και του άρθρου 108, παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2019, *Eesti Pagar AS*, C - 349/17, σκέψεις 92 έως 94 και 103). Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία του ΔΕΚ, δεν χωρεί επίκληση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης έναντι ρητής διάταξης του δικαίου της Ένωσης, η δε αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης συμπεριφορά εθνικής αρχής επιφορτισμένης με την εφαρμογή του δικαίου αυτού, δεν μπορεί να θεμελιώσει την ύπαρξη δικαιολογημένης εμπιστοσύνης εκ μέρους του επιχειρηματία ότι θα τύχει μεταχείρισης αντίθετης προς το δίκαιο της Ένωσης. Η εμπιστοσύνη του δικαιούχου της ενίσχυσης στη νομιμότητά της δικαιολογείται, κατ' αρχήν, μόνον εάν ενίσχυση χορηγήθηκε τηρουμένης της προβλεπόμενης στο άρθρο 108 της Συνθήκης διαδικασίας, αφενός και αφετέρου ένας επιμελής επιχειρηματίας πρέπει, υπό κανονικές συνθήκες, να είναι σε θέση να βεβαιωθεί ότι τηρήθηκε η εν λόγω διαδικασία. (Αποφάσεις της 5ης Μαρτίου 2019, *Eesti Pagar AS*, C - 349/17, σκέψεις 98 έως 106, της 20^{ης} Ιουνίου 2013, *Agroferm*, C - 568/11, EU:C:2013:407, σκέψη 52 και εκεί

μνημονευόμενη νομολογία, της 7ης Αυγούστου 2018, *Ministru kabinets*, C - 120/17, EU:C:2018:638, σκέψη 52, της 26ης Απριλίου 1988, 316/86 *Kruchen*, Συλλογή 1988, σ. 2213, σκέψεις 23, 26 καθώς και ΣτΕ 670/2023, ΣτΕ 2439/2021, πρβλ. επίσης ΣτΕ 2220/2018 7μελούς).

27. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον παραπάνω Κανονισμό, ο ισχύων κατά το διάστημα της εφαρμογής του αναπτυξιακός νόμος 3908/2011 «Ενίσχυση Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη, την Επιχειρηματικότητα και την Περιφερειακή Συνοχή» θέσπισε νέο καθεστώς και θεσμικό πλαίσιο για την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη για την ελληνική οικονομία περίοδο, με σκοπό την αναπτυξιακή επανεκκίνηση με την προώθηση βιώσιμων επενδύσεων. Στην αιτιολογική έκθεση του νόμου διαλαμβάνεται ότι ο νέος αναπτυξιακός νόμος, ως καθεστώς παροχής κρατικών ενισχύσεων, επιβάλλεται να είναι συμβατός με την Κοινοτική Νομοθεσία και ως εκ τούτου το περιεχόμενο των διατάξεών του έχει εναρμονισθεί με τα οριζόμενα στον Κανονισμό αριθ. 800/2008 και το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων για την Ελλάδα της περιόδου 2007 – 2013. Σκοπός του νόμου 3908/2011, κατά το άρθρο 1 παρ. 1, είναι η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας με τη διαμόρφωση καθεστώτων ενίσχυσης των επενδύσεων, με τα οποία βελτιώνεται η επιχειρηματικότητα, η τεχνολογική ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και η περιφερειακή συνοχή και προωθούνται η πράσινη οικονομία, η αποτελεσματική λειτουργία των διαθέσιμων υποδομών και η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας. Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι οι ενισχύσεις του παρόντος νόμου παρέχονται σε συμφωνία με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6ης Αυγούστου 2008 (ΕΕ L 214 της 9.8.2008), όπως εκάστοτε ισχύει, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά, κατ' εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (Γενικός Κανονισμός Απαλλαγής κατά κατηγορία) και ειδικότερα ως ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 του ως άνω Κανονισμού, στη δε παράγραφο 4 ορίζεται ότι ο Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς έγκριση, επανεξέταση ή τροποποίηση το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

Με απόφαση του ίδιου Υπουργού εξειδικεύονται ως εθνικό καθεστώς ο παραπάνω εγκεκριμένος Χάρτης, καθώς και οι κατευθυντήριες Γραμμές και οι Κανονισμοί σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις Περιφερειακού Χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

28. Στο άρθρο 4 του ν. 3908/2011 καθορίζονται τα είδη των παρεχόμενων ενισχύσεων. Πρόκειται για τις φορολογικές απαλλαγές, την επιχορήγηση τμήματος των δαπανών και την επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού. Προβλέπεται δε ότι όλες οι μορφές ενισχύσεων μπορεί να παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά μέχρι του ανώτατου ορίου που προβλέπεται στον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων.

29. Στο άρθρο 5 του ίδιου νόμου καθορίζονται τα ποσοστά των περιφερειακών ενισχύσεων. Ειδικότερα: Με την παράγραφο 1, η Ελληνική Επικράτεια χωρίζεται σε τρεις ζώνες κινήτρων (Α', Β', Γ'), με κριτήριο το επίπεδο ανάπτυξης σε σύγκριση με το μέσο όρο της χώρας και οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές και Πολύ Μικρές, σύμφωνα με τη σχετική κατάταξη του Κανονισμού 800/2008 (Παράρτημα Ι). Ο Ν. Εύβοιας ανήκει στη Β' Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι νομοί με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεγαλύτερο από το 75% του μέσου όρου της χώρας. Η παράγραφος 2 ορίζει τα κριτήρια από τα οποία εξαρτάται το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου, ήτοι το μέγεθος της επιχείρησης και ο νομός στον οποίο υλοποιείται η επένδυση και σε κάθε περίπτωση το ποσοστό ενίσχυσης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου. Επίσης ορίζεται ότι ο καθορισμός των ποσοστών ενίσχυσης των επιχειρήσεων σε κάθε Νομό γίνεται, για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος νόμου, με βάση το κατά το έτος 2007 κατά κεφαλήν ακαθάριστο ΑΕΠ του Νομού, σε σχέση με τον αντίστοιχο μέσο όρο της χώρας. Η παράγραφος 3 καθορίζει τα ποσοστά ενισχύσεων για καθεμιά από τις τρεις ζώνες κινήτρων (Α', Β', Γ') και για καθεμιά από τις, βάσει μεγέθους, κατηγορίες επιχειρήσεων. Στη Β' ζώνη, όπου ανήκει η Εύβοια, τα ποσοστά ενίσχυσης ανέρχονται σε 30% για Μεγάλες επιχειρήσεις, 35% για Μεσαίες επιχειρήσεις και 40% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις. Η παράγραφος 4 θέτει όριο στα προκύπτοντα από την παραπάνω παράγραφο ποσοστά ενίσχυσης, προβλέποντας ότι σε κάθε περίπτωση τηρούνται τα όρια

του εγκεκριμένου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013. Ορίζεται δε ότι τα ανωτέρω ποσοστά, εντός των Ζωνών Α', Β', Γ', υπόκεινται στους περιορισμούς του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και εάν κάποιος νομός δικαιούται με βάση τις τρεις Ζώνες ενισχύσεων σε κάποια κατηγορία (Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές επιχειρήσεις) ποσοστό υψηλότερο από αυτό που επιτρέπει ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, όπως ισχύει, τότε η ενίσχυση περιορίζεται στα όρια του Χάρτη. Η παράγραφος 5, στην οποία ενσωματώνεται ο εγκεκριμένος Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων για την υποπερίοδο 1.1.2011 έως 31.12.2013, παραθέτει με βάση τα προαναφερόμενα κριτήρια, τα όρια του εγκεκριμένου ΧΠΕ και καθορίζει τα ποσοστά ενισχύσεων ανά νομό και μέγεθος επιχείρησης. Ειδικότερα, στη στήλη «Όρια Εγκεκριμένου ΧΠΕ» καταγράφονται τα ανώτατα όρια ενίσχυσης του ΧΠΕ για τις Μεγάλες επιχειρήσεις¹⁰. Στη στήλη «Ποσοστά Ενίσχυσης» καταγράφεται ανά νόμο και κατά μέγεθος επιχείρησης, ως ποσοστό ενίσχυσης, για τις Μεγάλες επιχειρήσεις το ανώτατο προβλεπόμενο από το ΧΠΕ ποσοστό ενίσχυσης¹¹, προσαυξημένο μέχρι 10 εκατοστιαίες μονάδες για τις Μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις και μέχρι 20 εκατοστιαίες μονάδες για τις Μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, για τα επενδυτικά σχέδια με επιλέξιμες δαπάνες που δεν υπερβαίνουν τα 50 εκατομμύρια ευρώ. Ο Ν. Εύβοιας για την περίοδο 1.1.2011 έως 31.12.2013 έχει ανώτατο όριο ενίσχυσης για τις Μεγάλες επιχειρήσεις 15%, το οποίο προσαυξάνεται κατά 10 μονάδες για τις Μεσαίες και κατά 20 μονάδες για τις Μικρές επιχειρήσεις και ανέρχεται σε 25% και 35%, αντίστοιχα. Στην παράγραφο 9 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι στα επενδυτικά σχέδια του τομέα μεταφορών και σε εκείνα που υπερβαίνουν τα είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) ευρώ δεν παρέχονται οι προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις.

¹⁰ Η απόφαση της Επιτροπής (N 408/2006) της 31ης Αυγούστου 2006, με την οποία εγκρίθηκε ο ΧΠΕ για την Ελλάδα, τροποποιήθηκε με την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση του χαρακτήρα κρατικής ενίσχυσης και του ανωτάτου ορίου ενίσχυσης των περιφερειών στατιστικού αντικτύπου στον Εθνικό Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων για την περίοδο 1.1.2011 – 31.12.2013, σύμφωνα με την οποία η Κεντρική Μακεδονία και η Δυτική Μακεδονία διατηρούν το χαρακτηρισμό τους ως ενισχυόμενων περιοχών του άρθρου 107 παρ. 3 στοιχείο α) της ΣΛΕΕ με ένταση ενίσχυσης 30% και για την περίοδο 1.1.2011 – 31.12.2013.(2010/C222/02, της 17ης Αυγούστου 2010).

¹¹ Εκτός του Ν. Αττικής, όπου προβλέπεται ποσοστό ενίσχυσης 15% έναντι του ανώτατου προβλεπόμενου στο ΧΠΑ ποσοστού 20%.

30. Από την ερμηνεία των προαναφερομένων διατάξεων του Κανονισμού και του αναπτυξιακού νόμου 3908/2011 προκύπτει ότι προκειμένου να θεωρηθεί συμβατή με τα άρθρα 107 – 109 της ΣΛΕΕ ενίσχυση που χορηγείται, κατόπιν υπαγωγής επενδυτικού σχεδίου στις διατάξεις του ν. 3908/2011, ως περιφερειακή ενίσχυση, καλυπτόμενη από το θεσπιζόμενο με τον Κανονισμό 800/2008 καθεστώς περιφερειακών ενισχύσεων που απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή, πρέπει το εγκρινόμενο με την απόφαση υπαγωγής ποσοστό επιχορήγησης να μην υπερβαίνει το ανώτατο όριο ενίσχυσης που ισχύει, σύμφωνα με το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, για την οικεία Περιφέρεια, κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης υπαγωγής, δεδομένου ότι κατά το χρόνο αυτό αναγνωρίζεται στον δικαιούχο το δικαίωμα λήψης της ενίσχυσης και ως εκ τούτου ο χρόνος έκδοσης της απόφασης υπαγωγής θεωρείται για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, ως χρόνος χορήγησης της ενίσχυσης. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, ρητώς ορίζεται στην παρ. 4 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011 ότι σε κάθε περίπτωση τηρούνται τα όρια του εγκεκριμένου Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013 και τα προβλεπόμενα ποσοστά εντός των Ζωνών Α`, Β` και Γ` υπόκεινται στους περιορισμούς του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και εάν κάποιος νομός δικαιούται με βάση τις τρεις Ζώνες ενισχύσεων σε κάποια κατηγορία (Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές επιχειρήσεις) ποσοστό υψηλότερο από αυτό που επιτρέπει ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, όπως ισχύει, τότε η ενίσχυση περιορίζεται στα όρια του Χάρτη. Έτσι στην περίπτωση που εγκριθεί ενίσχυση από την εθνική αρχή χωρίς να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που τάσσει ο ισχύων Κανονισμός για την απαλλαγή συγκεκριμένων κατηγοριών ενισχύσεων από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης και έγκρισης από την Επιτροπή, που προβλέπεται στο άρθρο 108 παρ. 3 ΣΛΕΕ, η ενίσχυση αυτή θεωρείται παράνομη και η αρμόδια εθνική αρχή υποχρεούται κατά δεσμία αρμοδιότητα να διασφαλίσει την επέλευση όλων των συνεπειών της παράβασης του άρθρου 108 παρ. 3 ΣΛΕΕ και, ιδίως, να ανακαλέσει ή τροποποιήσει τις σχετικές πράξεις και να ανακτήσει τα ποσά που καταβλήθηκαν παρανόμως. (πρβλ. ΣΤΕ 670/2023 σκ. 6).

31. Η επίμαχη προς ερμηνεία παράγραφος 12 του άρθρου 5 του ν.

3908/2011, στην αρχική της μορφή προέβλεπε ότι: «12. Στα επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων που εγκαθίστανται σε Βιομηχανικές επιχειρηματικές περιοχές (ΒΕΠΕ) και Ζώνες Καινοτομίας παρέχεται, κατ' εξαίρεση του ανώτατου ποσοστού της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, ποσοστό ενίσχυσης πέντε (5) επιπλέον ποσοστιαίων μονάδων των ποσοστών του Πίνακα της παραγράφου 5 και μέχρι το ανώτατο όριο του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων». Με την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του ν. 4146/2013 τροποποιήθηκε ως εξής: «12. Στα επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται σε Βιομηχανικές Επιχειρηματικές Περιοχές (Β.Ε.Π.Ε.), σε Επιχειρηματικά Πάρκα (Ε.Π.) εξαιρουμένων των Επιχειρηματικών Πάρκων Ενδιάμεσου Βαθμού Οργάνωσης (Ε.Π.Ε.Β.Ο.) και σε Ζώνες Καινοτομίας παρέχεται, κατ' εξαίρεση του ανώτατου ποσοστού της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, ποσοστό ενίσχυσης μέχρι το ανώτατο όριο του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων». Από την αιτιολογική έκθεση επί του άρθρου 20 του ν. 4146/2013 προκύπτει ότι η ως άνω τροποποίηση έλαβε χώρα *«προκειμένου να μπορούν να υπάγονται στο ανώτατο όριο του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων επενδυτικά σχέδια που πραγματοποιούνται / υλοποιούνται σε Βιομηχανικές επιχειρηματικές περιοχές (ΒΕΠΕ) και Ζώνες Καινοτομίας, δίχως να απαιτείται εγκατάσταση στις περιοχές αυτές. Η διάταξη προτείνεται με γνώμονα τη δύσκολη οικονομική συγκυρία, προκειμένου να υποστηριχθούν οι περιφερειακές Ενισχύσεις»*.

32. Τα επιτρεπόμενα από το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (ΧΠΕ) όρια αφορούν τα ανώτατα όρια ενίσχυσης για τις Μεγάλες επιχειρήσεις. Για τις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις τα ανώτατα αυτά όρια μπορούν να προσαυξηθούν έως 10 εκατοστιαίες μονάδες, ενώ για τις μικρές επιχειρήσεις έως 20 εκατοστιαίες μονάδες, σύμφωνα με το Παράρτημα της απόφασης σχετικά με την υπόθεση Ν 408/2006, Ελλάδα - Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013. Τα ανώτατα προβλεπόμενα όρια ενίσχυσης για τις Μεγάλες επιχειρήσεις δεν επιτρέπεται να αυξηθούν από το εφαρμοστέο κατά τον κρίσιμο χρόνο εθνικό καθεστώς του ν. 3908/2011, διότι ο εν λόγω αναπτυξιακός νόμος περιέλαβε ρητή διατύπωση ως προς το ότι το περιεχόμενο των διατάξεων του είναι σύμφωνο προς τον Κανονισμό 800/2008 (άρθρο 1

παρ. 2 & 4), καθώς και ρύθμιση απαγορευτική της υπέρβασης των ορίων του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων (παρ. 4 άρθρου 5).

33. Με την τροποποίηση της παραγράφου 12 του άρθρου 5, με την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του ν. 4146/2013, ο νομοθέτης συνεκτιμώντας τη δύσκολη οικονομική συγκυρία σε μια κρίσιμη για την ελληνική οικονομία περίοδο, επιδίωξε να δώσει ποσοστό ενίσχυσης μέχρι το ανώτατο όριο του ΧΠΕ στα επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων που υλοποιούνται εντός Β.Ε.Π.Ε., Ε.Π. & Ζωνών Καινοτομίας, δίχως να απαιτείται εγκατάσταση στις περιοχές αυτές. Ειδικότερα με τη ρύθμιση αυτή ο νομοθέτης προέβλεψε επιπλέον ποσοστό ενίσχυσης σε όσες περιοχές δεν χορηγείται, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, το ανώτατο όριο ενίσχυσης του ΧΠΕ, όπως αυτό ορίζεται για τις μεγάλες επιχειρήσεις¹², ή προσαυξημένο καθ' όλο το εύρος του για τις μεσαίου και μικρού μεγέθους επιχειρήσεις¹³.

Η αναφορά της παραγράφου 12 στην εξαίρεση της παρ. 2 του ίδιου άρθρου «*κατ' εξαίρεση του ανώτατου ποσοστού της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου*»¹⁴, έχει την έννοια ότι εξαιρείται μόνον ο περιορισμός που τίθεται με την παράγραφο 2 για «τη μη υπέρβαση του ανώτατου ποσοστού 50% του ενισχυόμενου κόστους της επένδυσης». Στην περίπτωση δηλ. που μικρού ή μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις πραγματοποιούν επενδυτικά σχέδια εντός Β.Ε.Π.Ε. επιτρέπεται να τους χορηγηθούν οι παρεχόμενες από τον εγκεκριμένο ΧΠΕ και τον Κανονισμό (ΕΚ) 800/2008 προσαυξήσεις, καθ' όλο το εύρος τους (έως τη συμπλήρωση 20 εκατοστιαίων μονάδων για τις μικρές ή 10 εκατοστιαίων μονάδων για τις μεσαίες επιχειρήσεις), ακόμη και καθ' υπέρβαση του οριζόμενου στην παράγραφο 2 πλαφόν του 50% του ενισχυόμενου κόστους της επένδυσης¹⁵. Αντιθέτως, δεν εξαιρείται κατά την εφαρμογή της παραγράφου

¹² Όπως στο Ν. Αττικής όπου το ποσοστό ενίσχυσης για τη Μεγάλη επιχείρηση είναι 15% έναντι 20% που προβλέπει ο ΧΠΕ ως ανώτατο όριο.

¹³ Στον πίνακα της παρ. 5 παρατηρείται ότι σε αρκετούς νομούς οι μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις δεν έχουν λάβει τις παρεχόμενες από το ΧΠΕ προσαυξήσεις έως τη συμπλήρωση 10 ή 20 μονάδων, αντίστοιχα.

¹⁴ Η παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011 ορίζει «2. Το ποσοστό ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου εξαρτάται από το μέγεθος του φορέα της επένδυσης και από το νομό στον οποίο υλοποιείται και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του ενισχυόμενου κόστους του επενδυτικού σχεδίου.(...)».

¹⁵ Στον πίνακα της παραγράφου 5 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, το ποσοστό ενίσχυσης των μικρών επιχειρήσεων δεν υπερβαίνει το οριζόμενο στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου

12, το κριτήριο του μεγέθους της επιχείρησης και του τόπου υλοποίησης της επένδυσης διότι για τον καθορισμό του ποσοστού περιφερειακής ενίσχυσης ο ΧΠΕ και η διάταξη του άρθρου 5 ν. 3908/2011 (παρ. 1 και 2) κατηγοριοποιούν τις επιχειρήσεις, επί τη βάσει του μεγέθους, σύμφωνα με τη σχετική κατάταξη του Κανονισμού 800/2008 και με το κριτήριο του τόπου υλοποίησης της επένδυσης. Αντίθετη ερμηνευτική προσέγγιση ότι η αναφορά της παραγράφου 12 στην εξαίρεση της παραγράφου 2 περιορίζεται στη μη εφαρμογή του κριτηρίου του μεγέθους της επιχείρησης, οδηγεί στην ερμηνεία ότι για τα επενδυτικά σχέδια εντός Β.Ε.Π.Ε., Ε.Π. και Ζ.Κ., ως ανώτατο όριο του ΧΠΕ, λαμβάνεται το ποσοστό ενίσχυσης που προβλέπεται για τις Μικρές επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως μεγέθους επιχείρησης. Αυτή όμως η ερμηνεία αντιβαίνει στη διάταξη του άρθρου 13 του Κανονισμού 800/2008 (παρ. 3 & 4), η οποία δεν προβλέπει δυνατότητα αύξησης των ορίων έντασης της ενίσχυσης για τις Μεγάλες Επιχειρήσεις, παρά μόνο για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΣΤΕ 670/2023, σκ. 5), καθώς και στη ρύθμιση της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, η οποία απαγορεύει ρητώς την υπέρβαση των ορίων του εγκεκριμένου Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013, ορίζοντας ότι σε κάθε περίπτωση τηρούνται τα προβλεπόμενα από τον εγκεκριμένο ΧΠΕ όρια και ότι εάν κάποιος νομός δικαιούται με βάση τις τρεις Ζώνες ενισχύσεων σε κάποια κατηγορία (Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές επιχειρήσεις) ποσοστό υψηλότερο από αυτό που επιτρέπει ο Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων, όπως ισχύει, τότε η ενίσχυση περιορίζεται στα όρια του Χάρτη. Η μη ρητή διατύπωση στη διάταξη της παραγράφου 12 του όρου «κατά μέγεθος επιχείρησης», κατ' αντιδιαστολή προς την παράγραφο 13 του ίδιου άρθρου, όπου γίνεται ρητή αναφορά του όρου «κατά μέγεθος επιχείρησης», δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπέρ της άποψης ότι στη μεγάλη επιχείρηση εντός Β.Ε.Π.Ε. παρέχεται η προσαύξηση του ποσοστού ενίσχυσης που χορηγείται στη μικρή επιχείρηση, διότι ο εγκεκριμένος Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων ορίζει τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης για τις Μεγάλες επιχειρήσεις, η υπέρβαση της οποίας ρητώς απαγορεύεται βάσει της παρ. 4 του άρθρου 5 ν. 3908/2011. Εάν η

ποσοστό 50% του ενισχυόμενου κόστους της επένδυσης. Παρατηρείται ότι σε αρκετές περιοχές οι μεσαίες και οι μικρές επιχειρήσεις δεν έχουν λάβει τις παρεχόμενες από το ΧΠΕ προσαυξήσεις έως τη συμπλήρωση 10 ή 20 μονάδων, αντίστοιχα.

επίμαχη διάταξη της παραγράφου 12 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, όπως ισχύει, περιελάμβανε τη διατύπωση «ανεξαρτήτως μεγέθους επιχείρησης» θα ερχόταν σε ευθεία σύγκρουση με τον Κανονισμό (ΕΚ) 800/2008 και τον εγκεκριμένο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007-2013.

34. Με βάση την προηγηθείσα ανάλυση, επί του πρώτου και δεύτερου ερωτήματος που αφορά το τμήμα του επενδυτικού σχεδίου που υλοποιείται εντός της Β.Ε.Π.Ε. Εύβοιας, στη θέση «ΦΟΥΡΝΟΙ» - Ενότητα 1^η, για τον καθορισμό του ποσοστού περιφερειακής ενίσχυσης έχει εφαρμογή το κριτήριο του μεγέθους της επιχείρησης. Η πρόβλεψη «μέχρι το ανώτατο όριο του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων», για τα επενδυτικά σχέδια που υλοποιούνται εντός Β.Ε.Π.Ε. ή Ε.Π. ή Ζ.Κ., περιορίζεται με την εφαρμογή του κριτηρίου του μεγέθους της επιχείρησης, οπότε και λαμβάνεται υπόψη, εάν πρόκειται για Μεγάλη επιχείρηση, το ανώτατο όριο ενίσχυσης του εγκεκριμένου ΧΠΕ 2007 - 2013, όπως αυτό ορίζεται για τις μεγάλες επιχειρήσεις και εάν πρόκειται για μεσαίου ή μικρού μεγέθους επιχείρηση, το ανώτατο όριο ενίσχυσης του ΧΠΕ με τις προβλεπόμενες προσαυξήσεις καθ' όλο το εύρος τους.

35. Η ως άνω ρύθμιση είναι σύμφωνη με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6^{ης} Αυγούστου 2008 (ΕΕ L 214 της 9.8.2008), ο οποίος προβλέπει δυνατότητα αύξησης των ορίων της έντασης της ενίσχυσης για τις περιπτώσεις μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (έως 20 & 10 εκατοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα), όχι όμως για επιχειρήσεις που θεωρούνται Μεγάλες. (άρθρο 13 παρ. 3 & 4 του Κανονισμού), καθώς επίσης και με τον εγκεκριμένο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007- 2013.

36. Στην προκειμένη περίπτωση, η Εύβοια κατά τον κρίσιμο χρόνο έκδοσης (3.6.2014) της απόφασης υπαγωγής του πρώτου επενδυτικού σχεδίου στις διατάξεις του ν. 3908/2011, με αριθμό 27365/ΥΠΕ/6/00070/Γ/Ν.3908/2011/03-06-2014, είχε ανώτατο όριο ενίσχυσης για τη Μεγάλη επιχείρηση, όπως είναι ο φορέας της επένδυσης «Τ.Λ. ΑΕ», 15% του ενισχυόμενου κόστους της επένδυσης, σύμφωνα με τα όρια που προέβλεπε ο εγκεκριμένος Χάρτης Περιφερειακών Ενισχύσεων για την περίοδο 1.1.2011 έως 31.12.2013, η χρονική ισχύς του οποίου παρατάθηκε έως και την 30η Ιουνίου 2014, με την από 19 Νοεμβρίου 2013 απόφαση της Επιτροπής (C(2013)8195 final). Το

εγκριθέν με την ως άνω απόφαση υπαγωγής ποσοστό επιχορήγησης (35%), υπερβαίνει το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο ενίσχυσης που καθόριζε ο ΧΠΕ για τη Μεγάλη επιχείρηση στο Ν. Εύβοιας και η Διοίκηση υποχρεούται κατά δεσμία αρμοδιότητα να προβεί στη τροποποίηση της σχετικής πράξης υπαγωγής για την ανάκτηση του ποσού που καταβλήθηκε μη νόμιμα.

37. Το τρίτο ερώτημα αφορά το δεύτερο επενδυτικό σχέδιο του ιδίου φορέα (Τ. Λ. ΑΕ), το οποίο υπήχθη στις διατάξεις του ν. 3908/2011, με την απόφαση υπαγωγής, με αριθμό 45413/ΥΠΕ/6/00270/Γ/Ν.3908/2011/16.09.2014 και με ποσοστό επιχορήγησης 35% του ενισχυόμενου κόστους της επένδυσης. Επειδή και αυτό το επενδυτικό σχέδιο υλοποιείται και μάλιστα εξ ολοκλήρου εντός της Β.Ε.Π.Ε. του Ν. Εύβοιας και ο φορέας της επένδυσης χαρακτηρίζεται ως μεγάλη επιχείρηση, ισχύει η ως άνω δοθείσα ερμηνεία, δεδομένου ότι η διάταξη της παραγράφου 12 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, όπως ισχύει, είναι ειδικότερη της διάταξης της παραγράφου 9 του ιδίου άρθρου. Αλλά και εάν ακόμη θεωρηθεί ότι το εν λόγω επενδυτικό σχέδιο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 9¹⁶ του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, επειδή το ενισχυόμενο κόστος του υπερβαίνει τα 20.000.000 ευρώ (29.830.000,00 €) και πάλι ο φορέας της επένδυσης, ως Μεγάλη επιχείρηση, δεν λαμβάνει την προσαύξηση του ποσοστού ενίσχυσης που χορηγείται στη μικρή και μεσαία επιχείρηση. Άλλωστε με τη διάταξη της παραγράφου 9 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011 ο εθνικός νομοθέτης επιδίωξε να περιορίσει τις προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις, όταν τα επενδυτικά τους σχέδια υπερβαίνουν τα 20.000.000 ευρώ.

Απάντηση

38. Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, επί των τεθέντων ερωτημάτων, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β') γνωμοδοτεί, ομοφώνως, ως ακολούθως:

A. Επί του πρώτου ερωτήματος: Στη ρύθμιση που εισάγεται με την παράγραφο

¹⁶ Στην παρ. 9 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011 προβλέπεται ότι στα επενδυτικά σχέδια του τομέα μεταφορών και σε εκείνα που υπερβαίνουν τα 20.000.000 ευρώ δεν παρέχονται οι προσαυξήσεις των ποσοστών ενίσχυσης που χορηγούνται στις Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις.

12 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του ν. 4146/2013, έχει εφαρμογή για τον καθορισμό του ποσοστού περιφερειακής ενίσχυσης το κριτήριο του μεγέθους της επιχείρησης, οπότε και λαμβάνεται υπόψη το ανώτατο όριο ενίσχυσης του εγκεκριμένου Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007 - 2013, όπως αυτό ορίζεται για τη Μεγάλη επιχείρηση, που είναι εν προκειμένω ο φορέας της επένδυσης, το οποίο (ποσοστό ενίσχυσης) με τόπο υλοποίησης της επένδυσης τη Β.Ε.Π.Ε. του Ν. Εύβοιας, ανέρχεται στο 15% του ενισχυόμενου κόστους της επένδυσης.

Β. Επί του δεύτερου ερωτήματος: Η ρύθμιση της παραγράφου 12 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του ν. 4146/2013 είναι σύμφωνη με το άρθρο 13 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 800/2008 της Επιτροπής της 6^{ης} Αυγούστου 2008 (ΕΕ L 214 της 9.8.2008), το οποίο προβλέπει δυνατότητα αύξησης των ορίων της έντασης της ενίσχυσης για τις περιπτώσεις μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (έως 20 & 10 εκατοστιαίες μονάδες, αντίστοιχα), όχι όμως για επιχειρήσεις που θεωρούνται Μεγάλες. Η εν λόγω ρύθμιση είναι επίσης σύμφωνη και με τον εγκεκριμένο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2007 - 2013.

Γ. Επί του τρίτου ερωτήματος: Για το δεύτερο επενδυτικό σχέδιο το οποίο υλοποιείται και αυτό εντός της Β.Ε.Π.Ε. του Ν. Εύβοιας από την ίδια εταιρεία, η οποία χαρακτηρίζεται ως Μεγάλη επιχείρηση, δεν έχει εφαρμογή η διάταξη της παραγράφου 9 του άρθρου 5 του ν. 3908/2011, αλλά, ως ειδικότερη, η διάταξη της παραγράφου 12 του ιδίου άρθρου, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 6 του άρθρου 20 του ν. 4146/2013.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 04.07.2023

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Η Εισηγήτρια

Δήμητρα Κεφάλαι
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ευτυχία Τσουντου
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.